ALGEMENE BESCHOUWINGEN CDA VAALS

Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030

November 2026

Gert van Vliet - Fractievoorzitter

Samen voor Elkaar - Vaals, Vijlen, Lemiers

Beste voorzitter, geachte raadsleden, collegeleden, griffie, ambtenaren, inwoners thuis, de pers en alle andere aanwezigen,

Voor ons ligt de programmabegroting 2027 met de meerjarenraming tot en met 2030. Een begroting die de eerste volledige vertaling vormt van het coalitieprogramma *Verantwoord Verder* en die tegelijkertijd richting geeft aan de verdere uitvoering van het verkiezingsprogramma van het CDA Vaals, Vijlen en Lemiers. Gebaseerd op de uitgangspunten van inclusie, leefbaarheid, bestaanszekerheid, woningbouw, duurzaamheid en betrokkenheid van inwoners.

Allereerst wil het CDA haar waardering uitspreken voor de medewerkers van onze gemeente, de directie en het college. Dagelijks zetten zij zich in onder soms complexe omstandigheden voor onze inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen. Ook dit jaar ligt er weer een begroting die met zorg is samengesteld en die getuigt van ambitie én realiteitszin.

De begroting

Het CDA kan zich in grote lijnen vinden in de voorliggende begroting. Dat betekent niet dat wij op alle onderdelen exact hetzelfde denken, maar coalitievorming betekent samenwerken, compromissen sluiten en verantwoordelijkheid nemen. Juist in een tijd waarin onzekerheden op financieel, economisch en maatschappelijk vlak blijven bestaan, is bestuurlijke stabiliteit van groot belang.

Positief is dat de gemeente Vaals ook voor de komende jaren financieel solide blijft. Tegelijkertijd waarschuwt het CDA ervoor om financiële ruimte niet automatisch als vrije bestedingsruimte te zien. Wij onderschrijven het uitgangspunt uit het coalitieprogramma dat nieuw beleid financieel uitvoerbaar moet zijn en dat de begroting structureel gezond moet blijven.

Programma Mens & Voorzieningen

Inclusie en ondersteuning

Het CDA is verheugd dat verdere uitvoering wordt gegeven aan de Lokale Inclusie Agenda. Iedereen moet kunnen meedoen, ongeacht leeftijd, inkomen of beperking. Dat is niet alleen een beleidsdoel, maar vooral een opdracht aan ons allemaal.

Bijzondere aandacht vragen wij voor:

- mantelzorgers;
- ouderen die langer zelfstandig wonen;
- preventie van schulden;
- bestrijding van eenzaamheid;
- ondersteuning van vrijwilligers;
- investeren in preventie gezondheid;
- extra aandacht voor mensen met een beperkjing.

De kracht van Vaals, Vijlen en Lemiers zit in mensen die naar elkaar omzien. Dat uitgangspunt loopt als een rode draad door zowel het CDA-verkiezingsprogramma als het coalitieprogramma.

Verenigingen als cement van de samenleving

Verenigingen vervullen een onmisbare rol in onze gemeenschap. Muziekverenigingen, schutterijen, carnavalsverenigingen, sportclubs en vrijwilligersorganisaties zorgen voor verbinding tussen generaties.

Het CDA zal zich blijven inzetten voor voldoende ondersteuning van verenigingen, niet alleen financieel maar ook bij de steeds ingewikkelder wordende regelgeving waarmee vrijwilligers worden geconfronteerd en zeker ook de huisvesting.

Voorzieningen en accommodaties

Het CDA ondersteunt de ingezette koers rondom maatschappelijke accommodaties.

Het CDA is blij dat voor Lemiers de gemeenschapsvoorziening voor de komende jaren is veiliggesteld. De keuze die uiteindelijk gemaakt is moet niet alleen financieel verantwoord zijn, maar moet vooral bijdragen aan de leefbaarheid van het dorp op de lange termijn.

Ook voor Fraiche is in het afgelopen jaar een keuze gemaakt en voldoende subsidie binnengehaald om het gebouw op een verantwoorde wijze de verbouwen, waarbij het cultureel centrum (met een sterke positie voor jongeren en popcultuur) genoeg ruimte krijgt en bovendien voor de meerderheid van verenigingen en initiatieven fysieke ruimte wordt gecreëerd.

Programma Onderwijs, Jeugd en Kansengelijkheid

Goede kansen voor kinderen en jongeren vormen een investering in de toekomst van onze gemeente.

Het CDA ondersteunt initiatieven zoals:

- de Rijke Schooldag;
- de Gezonde Basisschool van de Toekomst;
- bestrijding van laaggeletterdheid;
- muziekonderwijs;
- taalmaatjes en steunouders;
- stage- en werkervaringsplaatsen.

Wij zijn bijzonder tevreden dat veel van deze punten rechtstreeks terugkomen uit zowel het CDA-verkiezingsprogramma als het coalitieprogramma.

Wel vragen wij blijvende aandacht voor jongerenparticipatie. Niet praten over jongeren, maar vooral met jongeren.

Programma Wonen & Leefomgeving

Herstel van de woningmarkt

De woningproblematiek blijft één van de grootste uitdagingen van onze gemeente.

Het CDA ondersteunt de ingezette lijn om meer evenwicht te brengen tussen:

- huur en koop;
- goedkoop en middensegment;
- sociale woningbouw en particuliere woningbouw.

Jongeren moeten ook daadwerkelijk kansen krijgen om in hun eigen gemeente te blijven wonen en werken. Daarom steunen wij maatregelen zoals actief grondbeleid, zelfbewoningsplicht en samenwerking met Krijtland Wonen. Aandachtspunt hierbij ziet het CDA in Lemiers, waar in het project Klaasvelderweg met name prioriteit moet zijn voor starters/jongeren en gelet op het eigendom van de gemeente en boekwaarde 0,00 de prijzen fors naar beneden moeten kunnen worden bijgesteld.

Daarnaast verdienen ontwikkelingen in Vaals en Vijlen ook onze blijvende aandacht. Daar waar mogelijkheden ontstaan, dient het College hierop adequaat in te spelen door middel van mogelijke aankoop. Ook ontwikkelingen van derden op het gebied van de woningmarkt moeten nauwkeurig in de gaten gehouden worden en waar nodig en mogelijk bijgestuurd. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de mogelijke ontwikkelingen rondom het voormalige politiebureau. Het CDA ziet hier nadrukkelijk kansen.

Leefbare dorpen

Voor Vaals, Vijlen én Lemiers geldt dat leefbaarheid centraal moet staan.

Het CDA blijft zich inzetten voor:

- schone en veilige buurten;
- goed onderhoud van de openbare ruimte;
- bestrijding van leegstand;
- behoud van voorzieningen;
- voldoende ontmoetingsplekken.

Een leefbaar dorp bestaat niet alleen uit woningen maar vooral uit gemeenschappen.

Bijzondere aandacht moet daarbij uitgaan naar leegstaande panden waarbij de betreffende eigenaren vaak enkel uit zijn op winstmaximalisatie. Panden liggen in onze gemeente soms onverantwoord lang leeg terwijl de behoefte aan woningen als maar toeneemt. Het is daarom cruciaal dat het College inzet op bestrijding van ongeoorloofde/ontoelaatbare leegstand en de eigenaren hierop aanpakt.

Programma Natuur, Duurzaamheid & Mobiliteit

Onze gemeente beschikt over een uniek vijfsterrenlandschap dat wij zorgvuldig moeten doorgeven aan volgende generaties.

Het CDA staat achter:

- bescherming van ons karakteristieke landschap;

- ondersteuning van lokale verduurzamingsinitiatieven;
- investeringen in klimaatadaptatie;
- vergroening van de openbare ruimte;
- behoud van agrarische bedrijven die passen binnen het landschap.

Eveneens blijven wij ons verzetten tegen grootschalige windmolenparken en zonnevelden die afbreuk doen aan het unieke karakter van onze gemeente.

Op het gebied van mobiliteit blijven wij aandacht vragen voor:

- verkeersdrukte op de Maastrichterlaan;
- grensgerelateerde verkeersstromen;
- openbaar vervoer tussen Vaals, Vijlen, **Lemiers,** Mechelen en Heerlen;
- verkeersveiligheid in alle kernen.

Programma Economie, Toerisme & Centrumontwikkeling

Toerisme blijft een belangrijke economische pijler.

Het CDA ondersteunt een koers waarin toerisme en leefbaarheid met elkaar in balans blijven. Toeristische ontwikkelingen moeten passen bij het karakter van onze gemeente en bijdragen aan kwaliteit boven kwantiteit.

Centrum Vaals

De komende jaren zullen bepalend worden voor de toekomst van het centrum van Vaals.

Wij ondersteunen:

- verdere uitvoering van de Agenda Centrumaanpak;
- aanpak van leegstand;
- verbetering van de sfeer en kwaliteit van de openbare ruimte;
- citybranding van Vaals;
- versterking van ondernemerschap en het MKB.

Het centrum moet weer een plek worden waar inwoners, ondernemers en bezoekers elkaar graag ontmoeten. De aanzetten die daartoe in de begroting worden weergegeven, krijgen onze volledige steun.

Vraag die zich voordoet op dit moment: hoe is het met de mythe van Vaals? Waar is de reus gebleven? Eerste golf was goed, mensen en vooral kinderen geïnteresseerd, maar plots werd het stil.

Programma Cultuur & Erfgoed

Onze kerken, vakwerkhuizen, monumenten en tradities vormen de identiteit van onze gemeente.

Het CDA is verheugd dat erfgoed nadrukkelijk een plaats heeft gekregen binnen het coalitieprogramma. Erfgoed beschermen is geen nostalgie, maar investeren in identiteit, toerisme en leefbaarheid. Dat geldt eveneens voor ons dialect en onze lokale tradities.

Raadzaam is het dan ook zich in te zetten voor het behoud van gebouwen, die in de historie van Vaals een rol hebben gespeeld en niet te (laten) slopen, waardoor het historische verhaal verloren gaat.

Wij ondersteunen in deze een voorstel voor actualisatie van de cultuurhistorisch beeldbepalende panden en het vaststellen hiervan wat dat biedt hierbij uitkomst.

Recentelijk nog heeft de gemeente getracht of het mogelijk was de kerk van Lemiers als monumentaal gebouw te koppelen aan een gemeenschapshuis. Helaas werd dit bemoeilijkt door het prijsplaatje en vereisten welke het bisdom aan zo een deal wilde koppelen. Het heeft dus niet geleid tot veilig stellen van dit karakteristieke gebouw.

Programma Bestuur & Veiligheid

Het CDA staat voor een betrouwbare en dienstverlenende overheid.

Wij ondersteunen initiatieven die leiden tot:

- betere dienstverlening;
- meer toegankelijkheid;
- transparant bestuur;
- sterkere betrokkenheid van inwoners.

Daarnaast blijft veiligheid een belangrijk aandachtspunt. Zichtbare aanwezigheid van BOA's en wijkagenten draagt bij aan het veiligheidsgevoel van inwoners. Ook het cameratoezicht in het Bloemendalpark draagt hier zeker aan bij, al is de periode (najaar/winter) niet ideaal. Leer ook van de gemeente Eijsden/Margraten, hier besluit de burgemeester binnen 1 dag tot camera-toezicht

We zijn verheugd met de uiteindelijke actie ten aanzien van het cameratoezicht maar teleurgesteld in de lange tijd die is verstreken tussen de ontstane onveiligheid en de beperkte maatregelen. Daarnaast hebben wij in onze artikel 155 vragen meerdere oplossingsrichtingen voorgesteld. Daar is evenwel niets mee gedaan, hetgeen wij zeer betreuren. We verwachten een evaluatie van de effectiviteit van de inzet van de camera's in Q1 2027 waarbij rekening gehouden wordt met de periode waarin deze camera's bijgedragen zouden moeten hebben aan het ervaren veiligheidsgevoel en ook nagedacht wordt over andere aanpassingen in het park die de daadwerkelijke veiligheid ten goede komen, zoals door ons voorgesteld.

Tot slot

Samen verder bouwen

Wij bevinden ons inmiddels in het eerste volledige jaar van deze nieuwe bestuursperiode. De uitdagingen zijn groot: woningbouw, bestaanszekerheid, onderwijs, leefbaarheid en duurzaamheid vragen allemaal aandacht.

Tegelijkertijd zien wij ook kansen. Kansen om de ingezette koers voort te zetten. Kansen om onze kernen sterker te maken. Kansen om inwoners meer te betrekken bij hun leefomgeving.

De Coalitie werkt harmonisch samen, het College straalt kracht uit.

Het CDA heeft in haar verkiezingsprogramma gekozen voor de slogan:

"Samen voor Elkaar".

Dat is niet alleen een verkiezingsleus, maar ook het uitgangspunt van onze politieke overtuiging. Politiek bedrijven doe je niet tegenover elkaar, maar met elkaar. Niet voor een deel van de samenleving, maar voor iedereen.

Laten wij daarom ook in 2027 blijven bouwen aan een gemeente waarin mensen zich thuis voelen, kansen krijgen, verantwoordelijkheid nemen en naar elkaar omzien.

Vaals, Vijlen, Lemiers. Samen voor Elkaar.

Dank u wel voor uw aandacht.